

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De hester. ca. j.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia Libri

In nocte surgim⁹ ad nocturnos. fz illd. De
da nocte surgebā ad p̄tēdū tibi zc. In die
p̄o septies psallimus. fm illd. septies in die
laudem dixi tibi. Singulis aut̄ horis legit
lectio quā capitulare dicim⁹. postq̄ p̄sternit
ad preces in dieb⁹ profectis. z subdit oratio
pro benedictione.

De edificatione muri z obitu neemie.
Caplm. 2.

Viro neemias

P vidēs vrbē fere vacuā factā ha
bitantib⁹. rogavit optimates
vt habitaret ī hierlm. z bñdixit eis q̄ se spō
te obtulerit. Reliqua p̄o multitudo misit sor
tem: z decimū caput fecit habitare in hieru
salē. Post aliqd̄ tēpus p̄gregati sunt ī hieru
salē ad dedicationē muri. z ascēderunt sacer
dotes z leuite z cantores cū musicis instrū
mētis: z psallētes incedebāt p̄ mur. Esdras
p̄o p̄cedebat. neemias z optimates cū eo su
per alterā p̄tē muri incedebāt psallētes. Reli
q̄ p̄o multitudo seq̄bat̄ eos sup̄ terrā. z duce
bāt choros. His expletis rediit neemias ad
regē in p̄sidiā: āno sc̄o 2. xxx. regni sui. z mor
tu⁹ est esdras in senectute venerādaz cū mul
ta liberalitate sepult⁹ ī hierlm. Hūc q̄dam
hebreoz autumāt fuisse malachīā. S; ma
lachias post regressum captiuitatis natus ē
in iudea in sophis. Quē qz vite optime fuit
z aspectu deco⁹ p̄pls appellauit malachī. id
est angelū Tradit̄ etiā q̄ q̄ p̄pheticē dicebat
eadē die angel⁹ dei apparēs iterabat. Et mor
tuis est dū adhuc iuuenis esset. z sepult⁹ ī
agro suo. Porro circa finē diez suoz rediit
neemias ī hierusalē ex beneplacito regis. z
intellexit mala q̄ fiebāt ī ea. Sacerdotes nā
qz ī dieb⁹ v̄ctis sue nō habitabant ī gazo
phylatijs circa tēplū. sed ī domib⁹ p̄p̄ijs cū
omni domo sua. z custodiā yasoꝝ dñi posue
rant ī domib⁹ sequestratis a tēplo. Et edifi
cauit de p̄prio gazophylatiā ī quib⁹ excuba
bāt sacerdotes. z reponēbāt yasa. P̄terea ī
uenit p̄lm calcantes tozcularia ī sabbato
z inferentes ī hierusalē vinū z uvas ficis z
oē onus. Sētes qz inferebāt p̄sces z venalia
z v̄debāt ī sabbatis filijs iuda. Et obiur
gauit optimates dicēs. Cur p̄phanatis diem
sabbati z inducitis irā dei sup̄ israhel. z sup̄ ci
uitatē hāc. Et adturauit eos de custodia sab
bati. z p̄cepit claudi portas ī sabbato. ne in

trarent negociatores. z manserūt extra hieru
salē semel z bis. Et p̄testat⁹ est eos neemias
qz si deinceps veniret manū mitteret ī eos z
recesserūt. Et fecit neemias ī hierusalē bibli
othecā p̄gregās libros d̄ regib⁹ z libros p̄
phetaz. z dauid. z eplās regū. z de donarijs
z p̄ his omnib⁹ q̄ fecerat orauit neemias ad
deū dicēs. Memēto mei d̄s meus ī bonū.
Lucusqz sumpta est series historie ab anna
lib⁹ hebreoz p̄ter hester. Que p̄o post h̄ apō
tudeos gesta sūt. de scriptis iosephi z africa
ni exhibent. z de libro machabeoz. quē quē
dā ab hebreis scriptū autumāt. qdā a grecis
Et mortuus est neemias vir benign⁹ z sepul
tus iuxta mur. quē edifficauerat. Post artar
xesem regnauit xerxes dnob⁹ mēsis. post
quē sogodīan⁹ mensib⁹. vij. Post quē regna
uit darius cognomēto noibus sub quo ege
ptus recessit a persis.

Incidentia.

Ea etate solis defectio facta est. z ignis d̄
etna erupit. plato nar⁹ est. hypocrate medic⁹
claruit. dionysius ī sicilia tyrānidē exercuit
Post dardū regnauit artarxes. qui cogno
minat⁹ est mennon. dardij et parasitidis fil⁹.
Hic ab hebreis dicit̄ asuerus Sub h̄ histo
ria hester cōscripta est.

Sequuntur tituli capitulorum ī his toriam hester.

De hester.	ca. 1.
De ocho.	ca. 2.
De dario filio arsam.	ca. 3.
De alexandro.	ca. 4.
De reclusionē decē tribuum z morte alexan dri.	ca. 5.
De p̄holomeo sother.	ca. 6.
De p̄holomeo philadelpho.	ca. 7.
De euergete.	ca. 8.
De philopatre.	ca. 9.
De seleuco.	ca. 10.
De antiocho ephane.	ca. 11.

Incipit historia libri hester. Caplm. 1.

Ibrū hester
translulit hieronymus ad
petitionem p̄aulē z custo
chij de hebreo ī latinū. et
qz ī greco corrup⁹ erat

per varias ediciones, revelavit eum de arcibus
 hebreorum, et diligenter transulit de sybo ad ver-
 bum. Regnavit asuerus ab india usque ad ethi-
 opiam super xxxvij. provincias, et erat in suis civi-
 tate solius regni eius. Tertio igitur anno imperii
 sui fecit grande convivium cunctis principibus suis
 et inclitis provinciis coram se, et lxx. diebus in do-
 mo illa mirabili: de qua legitur in historia alex-
 andri, cuius colunne erant argenteae, tectum in-
 star firmamenti concameratum: habens gemmas
 diversicoloris: in figuram siderum et signorum
 dispositas. Post hos dies convivium invitavit
 omnem populum qui erat in suis, et discubuerunt
 extra domum septem diebus in vestibulo horum
 deliciarum. In horum erat vinea habens vites
 argenteas, et palmites aureos, et boscos ex va-
 rietate gemmarum distinctos. Super convivium
 tentoria erant: que appendebantur
 columnis argenteis et marmoreis, eburneis
 circulis, inserta funibus bysinnis atque purpu-
 reis. Lectuli quoque aurei et argentei dispositi
 erant super pavimentum, smaragdino et pario-
 stratu lapide. Bibebant autem omnes in aureis
 poculis vinum precipuum et abundans, nec erat
 qui nolentes cogeret ad bibendum, licet id mor-
 tis esset apud persas. Vasthi quoque regina fe-
 cit convivium se minas in palatio regis. Die
 autem septimo cum rex incaluisse mero precepit se
 prem eunuchis ut introduceret reginam in de-
 core suo: ut ostenderet omnibus pulcritudinem
 illius. Que ad imperium regis venire precepit.
 Et iratus rex quesivit a septem sapientibus qui vi-
 debant faciem eius: cui sententiam vasthi subia-
 ceret. Et respondit manucham. Non lesit te solum
 vasthi, sed omnes viros regni tui. Nam eius
 exemplo mulieres parvipendent imperia vi-
 rorum. Egredietur autem edictum a facie tua ut
 ultra vasthi non ingrediat ad regem, sed alte-
 ra melior regnet pro ea. Et exiit edictum in om-
 nes provincias per epistolam regis. Et dice-
 runt pueri regis ad eum. Querantur regi puellae
 virgines speciosae, et tradantur aggeo eunuchis
 ad custodiam, et accipiant mundum mulierum
 brem, id est vestes, et cultus, et ornatus. Unde
 et ministros talium mundiburdos vocamus,
 et quocumque oculis regis placuerit regnet pro
 vasthi. Placuit ergo regi, et iussit fieri. Erat
 tunc in suis iudeus vocabulo mardocheus, de
 tribu gemini, qui descenderat de transmigratione
 techonice. Dixerat nutriticus filius franci-
 scus, que et hester vocabatur, quam orbatam

utroque parente mardocheus adoptaverat in
 filiam. Hec inter ceteras tradita est eunuchis
 nec indicavit populum suum. Sic enim mardocheus
 rat ei mardocheus, et invenit gratiam in oculis
 eunuchis, et acceleravit ei cultum mulierum
 et dedit ei septem puellas, ut eam ornarent et
 excolerent. Porro virginibus per sex menses vin-
 gebantur oleo myrtino, et aliis sex quibusdam
 pigmentis et aromatibus utebantur, ut post
 annum ingrederentur ad regem, et que vespere in-
 trabat egrediebatur mane nec poterat redire
 nisi rex ex nomine iussisset eam venire. Mar-
 docheus autem versabatur in vestibulo domus
 regie curam agens salutis filie. Tandem infra
 bat dies quo hester filia abiel intrare debebat
 ad regem, nec quesivit ab aggeo cultum mulie-
 brem, sed posuit in voluntate eius quod teneba-
 tur puellis dare quocumque petissent. Et intra-
 vit ad regem anno septimo regni ipsius mense
 f, qui hebraice dicitur thebet, latine Ianuari-
 us, et invenit gratiam apud regem, et fecit eas
 regnare pro vasthi. Et celebravit nuptias per
 mensem, et mandavit per eos qui aggeri di-
 cuntur, id est, cursores requisit in universo re-
 gno per tempus nuptiarum. Mardocheus
 autem qui frequentius morabatur in babylonia
 unde et adducta fuerat hester: transulit se in sy-
 sis. Eo tempore irati sunt regi duo eunuchi sa-
 nitores et machinabantur ut occiderent regem.
 Quod non latuit mardocheum, et indicavit
 hester, et illa ex nomine mardochei detulit ad
 regem. Quisitusque est et inventus, et appesi sunt
 in patibulo. Et traditum est coram rege in
 annalibus, in quibus reges accidentia tem-
 poris sui redigebant. Post hec asuerus exal-
 tavit aman amalchiten qui erat de stirpe agag
 quem samuel trucidavit, et adorabant eum ser-
 vi regis, preter mardocheum, qui propter patri-
 as leges coram eo genu non flectebat. Quod
 attendens aman indignatus est, et accipiens
 eum hebreum esse ait. Perse liberi flectunt ge-
 nua. Hic autem servus dedignatur. Et discipulus
 posuit perdere iudeos qui erant in regno as-
 sueris, veteri motus odio, quia iudei deleve-
 rant amalchitas. Duodecimo itaque anno re-
 gni asueris, mense primo missa est foras in vira-
 nam que hebraice dicitur phur coram aman
 quo die et quo mense gens iudeorum deberet
 interfici, et exiit mense duodecimo. Tunc
 ait aman ad regem. Interest regi servare pa-
 cem, Non erca autem pacis est dissimilitudo.

Historia libri

Est enim gens in regno tuo dissimilis ceteris, nonis utens legibus, insuper regis scilicet ceteris minus. Expedi tibi ut non insoleat, Decerne ergo ut pereat. Et ne dispedium sentias in tributis, decem milia talentorum appendas arcariis gazetis. Tulitque rex anulum quem utebatur, et dedit illum aman dicens, Argentum tuum tibi sit, et de populo rege: quod tibi placet. Tunc scripsit aman ex nomine regis litteras anulo regis designatas in omnes provincias, ut occiderentur iudei a parvulo usque ad senem, et bona eorum diriperentur, xiiij. die mensis, xiiij. Statimque in susis pepedit edictum, Non cum legissent iudei fleverunt. Sed mardocheus indutus est sacco, et aspersus cinere magna voce et ululabat per foras palatii. Non enim fas erat indutos sacco intrare palatium, Non cum accepisset bester: osternata est, et misit et vestem quam indutus intraret ad eam, quam accipere noluit: sed significavit ei per eunuchum causam fletus, et exemplar edicti quod pedebat in susis misit ei, monens eam ut intraret ad regem, et supplicaret ei pro populo suo. Que respondit, Jam, xxx. diebus non sum vocata ad regem, et decretum est: ut qui non vocatus accesserit moriatur, nisi forte rex auream vestigam ad eam extenderit. Rursumque mardocheus ad eam, Quid scis, ut non idcirco ad regnum venis: ut in tali tempore parareris, Si nunc silueris per altum liberabit dominus populum suum, et tu et domus patris tui bibitis. Tunc mandavit bester mardocheo: ut omnes iudei qui erant in susis per triduum ieiunaret et oraret pro ea, sed ipsa ieiunavit. Die autem tertia induta regalibus, stetit in atrio domus basilicam regis cum duabus puellis, quarum una incubentem sustinebat, altera sequens longitudinem vestis summis digitis deportabat. At rex sedebat supra solium contra ostium domus, Qui cum respexisset eam torvo vultu collapsa est, Cumque vidisset bester lapsam, placuit ei, et extendit contra eam auream vestigam, Que conversus surgens et accedens, osculata est summitatem vestis, et ait rex, Quid vis bester, Quicquid petieris dabo tibi, Que respondit, Obsecro ut venias ad me hodie, et aman tecum ad iugium, Et surgens venit ad eam, Et fovens eam gremio: consolabatur dicens, Nolui timere, pro subditis lex data est, tu pro mihi pregnas, Veneruntque ambo ad iugium regine, Cumque bibisset abundanter ait, Pe te quod vis bester, et impetrabis, Que respondit, Obsecro ut veniat cras rex, et aman ad iugium, et indicabo eis cor meum, Egredius est itaque aman letus, Cumque vidisset mardocheum

non assurrexisse sibi indignatus est, et huicam uxorem et amicos exposuit eis omnem gloriam suam, addens quod cum solium cum rege bester vocavit ad iugium, Verumtamen se nihil habere et reputabat dum viveret mardocheus, Et dixerunt ei, Jube parari trabem, cubitoz, et suggere regi ut appendat mardocheus in eam sic eis letus cum rege ad iugium, Et iussit parari cruce, Hoc tunc illa rex duxit in somnum, et iussit sibi legationales, Et ventum est ad locum ubi scriptum erat quod mardocheus nunciaverat ei facinus eunuchorum, Et ait rex, Quid hoc novis persequi est mardocheus pro hac fide, Et dixerunt ei, Nihil, Et quoniam fuit rex quis esset in atrio, Et dixerunt pueri aman, Ipse enim intraverat, ut suggereret regi de morte mardochei, Cumque vocatus intrasset aman, dixit rex ad eum, Quid debet fieri viro quem rex vult honorare, Qui cogitans pro se dictum esse respondit, Debet induti stola regia et coronari diademate, et sedere super equum regis, et primus de principibus tenere equum, et pro civitatem incedens clamet, Sic honorabit quem rex voluerit honorare, Dixitque rex, Festina et fac ut locutus es mardocheo, Cave ne de his quibus locutus es permittas, Et fecit aman mardocheo ut locutus fuerat, Qui prius ventus tebas putas sibi illud ab aman, sed cognita veritate pensavit, Et rediit mardocheus ad foras palatii, Aman pro festinabat in domum lugens et operito capite, Et dixerunt ei amici eius, Sibi semine iudeorum est mardocheus ante quem cedere cepisti non poteris ei resistere sed cades, Et ecce nuncij regis conpellebant eum intrare, et intravit cum rege ad iugium, Et ait rex, Pe te quod vis bester, Que respondit, Dona mihi animam meam et populum meum ne pereamus, Utinam in servos venundaremur et gemas tacere, Et ait rex, Quis est qui hec audeat facere, Que respondit, Hostis non ster est iste aman, Non ille audiens obstupuit, Rex autem iratus surrexit et iravit in horum, aman pro supplicabat regine, pro anima sua, Cumque reuersus esset rex, reperit aman corruisse super lectulum in quo iacebat bester, et ait, Etiam regina vult opprimere me presente, Et dixit arborea eunuchus, En lignum quod parauerat mardocheo stat in domo aman, Et ait rex, Apprehende illum in eo, Et suspensus est aman in paribulo, et dedit rex bester domum aman, Et ingressus est mardocheus ad regem, Lofessa est enim bester quod patruus eius esset, Et dedit rex anulum mardocheo quem aman recipi iusserat, Et

Hester

ster autē cōstituit mardocheū sup domū suaz
Que iterū flēs pccidit ad pedes ei⁹ supplicās
vt veteres litteras quas scripserat aman cō
tra iudeos nouis epistolis irritaret. Et ad
quienit rex. Et scripsit mardocheus litteras
annulo regis sigillatas ad pncipes puinc
arum ne occideretur iudei. imo illos qui pa
rati erāt ad occisionē iudeoz interficerēt iu
dei. et manus pncipū esset cū eis. Et factū
est nomē iudeoz celebre ita vt plures de gē
tibus religioni corū iūgeretur. Et recordat⁹
est mardocheus somnū qd viderat z ite pze
rationē eius itellexit. et hoc erat somnū. Ap
paruerūt ei voces. et tonitrua et tremor sup
terrā. Et ecce duo dracones parati ptra se i
pzelium ad quoz clamores natiōes excitare
sūt vt pugnarēt ptra regē iustoz. z fuit dies
illa tenebray. et discriminis. Et p turbata gēs
iustoz clamauit ad dñm. z ecce fons paru⁹
creuit i flumē maximū et orta est lux magna
z humiles exaltati sunt z deuorauerūt in dly
ros. Porro in scda epistola quā scripsit p
iudeis excusauit se rex in hūc modū. Ne pu
teis si diuersa iubem⁹ et animi leuitate ves
nire. sed p necessitate tempoz ferre sentētiaz
vt reipublice poscūt vtilitas. Vlti sublima
tia regib⁹ honore collato abusi sunt i supbt
am. et in ipos q dederūt molliūtū in sidias
Alman et animo et genere macedo z ex obli
q cōmaculās gen⁹ perfarz adeo intumuit vt
regno nos priuare nteretur z spiritu. Nam
mardocheū cul⁹ fide viuim⁹ z p sorte regni
bester. cum omī gēte nouis machinatio
nib⁹ expetit ad mortē cogitans vt illis inter
fectis. nris insidiaretur solitudinē. z regnū p
farz trāfferret in macedones. Nos pō nutu
dei viuētis cul⁹ beneficio patrib⁹ nostris re/
gnū traditū est et vsqz hodie custoditū: iude
os absoluim⁹. et hostes corū interficī iube
mus. Igitur. xiiij. die mēsis. xiiij. pcusserūt iu
dei hostes suos plaga magna p puicias vs
qz ad. lxxv. millia. Quartadecima pō die cele
brauerūt puinia cū gaudio. particlas sibi in
uicē mittētes. In iussis pō infecerūt. d. vis
ros. Et in. xiiij. die obtinuit hester a rege. vt
ad huc occiderentur in iussis hostes iudeoz.
et suspensū sunt decē filij aman. et de alijs cir
citer. ccc. perierūt. Et ideo iudei q habitabāt
i iussis duob⁹ dieb⁹ occisiōt vacātes. xv. die
puinia celebrauerūt. Et ppterca mādauit he
ster et mardoche⁹ hos duos dies in nume

ro solenitatus recipi. z dies plurim. i. sortitū
obseruari a iudeis. vt memoriaz facti nulla
deleteret obliuio. Hos tñ dies vocat Joses
ph⁹ puerfatores. eo q iudei de ineroze. i gau
diuz puerfi fuerāt. Scripsit etiā mardoche⁹
ad iudā summū sacerdotē i hierl. q pti suo
helizaphat successerat. vt dies isti solēne ha
berentur in iudea in sempiternū.

Incidentia.

In dieb⁹ a sueri athensēses xxiiij. litteras vti ce
perūt. cū antea. xvij. tātuz vterēt. Senones
galli duce brēno romā iuaserūt z excepto ca
pitolio incēlaz vastauerūt. vj. mētib⁹ Tribu
ni militares p cōsulib⁹ esse ceperunt. Obijt
anaxagoras phisic⁹ z eract⁹ tenebrōf⁹ z des
mocris⁹. et socrates in carcere venenūz bibit
Diogenes et isocrates claruerūt. Aristotez
les audiuit platonē. xvij. annuz agens
De ocho Caplin. II.

De asueruz re

p gnauit artaxerxes. q och⁹ dice⁹
est hic misit vagolum pfectuz
vniuersis regionib⁹ trās flumē eufratē. Erat
autē i hierl. m summ⁹ sacerdos ioānes. q iude
pri suo successerat. Erat autē frater ioannis
iesus. q ad pōtificatū aspirabat z ppterca va
goli familiaritatē sibi cōparauit. Qua p fide
tia iesus altercat⁹ i tēplo aduersus ioannez:
adeo incitauit fratē vt euz interficeret. Vt
vagolus indignat⁹. ascendit in hierusalem.
Cūqz phiberet euz ab ingressu tēpli. Respō
dit Hundior ego sum cadauere q templuz
plur pphanastis. Et ingressus in tēpluz spo
liauit illud. Et imposuit iteruz ministris tē
pli tributa et annonas annū. vij. a quib⁹ p i
teruentuz esdre absoluti fuerāt. Porro artax
erxes. i. ochus. egyptum ad suuz reuocauit
imperuz. neibanabo rege i ethiopiā pulso.
i quo egyptoz regnuz destructuz ē. Idē o
ch⁹ apodasmo iudeoz capta in hircaniā ac
colas trāslatos iuxta mare caspiū collocauit

Incidentia.

Eo tpe romani gallos supauerūt. Demo
sthenes z isocrates claruerūt. Obijt plato. p
quē spensip⁹ tenuit achademā.

De dario filio arfamt Caplin. III.

De ochum

p el⁹ arfamus. Et mortuo ioanne
in hierusalē successit ei fili⁹ el⁹ ia